

Finansal Olmayan Belirli İş ve Meslekler (FOBİM) için MASAK Yükümlülükleri Rehberi

T.C. HAZİNE VE
MALİYE BAKANLIĞI

FOBİM

Kapsamı

FOBİM'ler, Tedbirler Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k), (n), (s), (ş), (t) ve (u) bentlerinde sayılan yükümlüler olarak tanımlanmıştır. Buna göre, FOBİM tanımı kapsamına;

- ✓ Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler,
- ✓ Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler,
- ✓ Ayrıca tanımlamada yer almasa da (o) bendinde sayılan;
iş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler de rehberimiz kapsamındaki tüm yükümlülüklerle tabidir.

FOBİM'ler Neden

MASAK Yükümlüsü ?

Suç gelirlerinin (kara paranın) aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında alınması gereken tedbirlerden bir tanesi de özellikle nakit akışlarının yoğun olduğu sektörlerin, MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu) yükümlüsü yapılarak bu yükümlülerin suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede desteklerinin sağlanmasıdır.

FOBİM'lerin MASAK yükümlüsü olarak belirlenmesinin altında yatan sebepleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

✓ **Hızlı Nakit Akışı:** Altın, diğer kıymetli madenler ve yüksek değerli taşınmazların genellikle nakit karşılığı alınması denetim dışı işlemleri artırabilir.

✓ **Kolaylıkla Taşınabilir Değer:** Altın, mücevher, diğer kıymetli madenler küçük hacimde büyük değer taşıdığı ve taşınması kolay olduğu için, kolayca el değiştirebilir ve yasa dışı kullanılma riski taşır.

✓ **Anonim İşlemler:**

- Gayrimenkul, menkul alım-satımı sırasında büyük miktarlarda nakit ödeme alınması ve tarafların kimlik bilgilerinin eksik veya yanıltıcı beyan edilmesi,
- Altın vb. değerli ürünlerin kimlik tespiti yapılmadan veya düşük değerli olarak gösterilmesi,

MASAK açısından yüksek risk taşır.

Bu nedenlerle FOBİM'ler, finans sektörü dışındaki diğer yükümlüler gibi belirli yasal yükümlülüklere tabi tutulmakta ve bu yükümlülüklere uyulup uyulmadığı MASAK tarafından denetlenmektedir.

Bu düzenlemeler, hem sektördeki şeffaflığı artırmak hem de mali suçları önlemek amacıyla uygulanmaktadır.

FATF(Financial Action Task Force) de FOBİM'lerin mali istihbarat birimi yükümlüsü olmasını zorunlu kılmaktadır.

FOBİM'lerin Masak Yükümlüsü Olmaları Ne Anlama Gelmektedir?

FOBİM tanımına giren yükümlülerin faaliyet alanları yüksek değerli ürünlerin ticaretini içermesi nedeniyle kara para aklama açısından riskli sektörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu riskin yönetilmesi ve finansal suçlarla mücadele için FOBİM'lere bazı yükümlülükler getirilmiştir.

FOBİM'lerin MASAK yükümlüsü olmaları, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında bazı yasal yükümlülükleri yerine getirme zorunlulukları olduğu anlamına gelir.

Ayrıca MASAK yükümlülerin kanunla belirlenen yükümlülüklere uyup uymadıklarını sık sık denetlemekte ve uymayanlara idari para cezası uygulamaktadır.

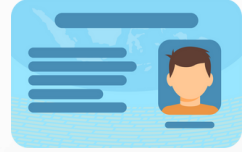

FOBİM'lerin MASAK Yükümlülükleri Nelerdir ?

FOBİM'ler, MASAK tarafından belirlenen mevzuat ve düzenlemelere uymak zorundadır. Bu yükümlülükler, FOBİM'lerin kara para aklama açısından yüksek risk taşıyan bir alan olması nedeniyle uygulanmaktadır. Bu yükümlülüklerden en önemlileri aşağıda kısasca izah edilmiştir.

▶ Kimlik Tespiti

FOBİM'ler, belirli bir tutarın üzerindeki işlemlerde (örneğin, 185.000 TL ve üzeri) müşterilerin kimlik bilgilerini almak ve doğrulamakla yükümlüdür.

▶ Gerçek Faydalanıcın Tanınması

FOBİM'ler, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisi tesisinde, tüzel kişiliğin yüzde yirmi beşi aşan hisseye sahip gerçek kişi ortaklarının kimliğinin tespit etmek zorundadır.

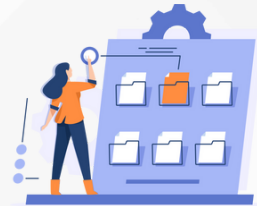
▶ Şüpheli İşlem Bildirimi

FOBİM'ler, şüpheli bir işlem fark ettiklerinde bunu derhal MASAK'a bildirmek zorundadır. Örneğin, müşterinin işlem amacı veya kaynağı hakkında çelişkili bilgiler vermesi şüpheli işlem olarak değerlendirilebilir.

▶ Muhafaza ve İbraz

Gerçekleştirilen işlemlere ilişkin belgeler ve bilgiler en az 8 yıl boyunca saklanmalıdır. Bu kayıtlar, olası bir incelemede MASAK tarafından talep edilebilir.

▶ Bilgi Verme

Gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, MASAK ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

Kimlik

Tespiti

FOBİM'ler Hangi Durumlarda Kimlik Tespiti Yapmak Zorundadır ?

FİNANSAL OLMAYAN BELİRLİ İŞ VE MESLEKLER **(FOBİM)**

- ▶ Sürekli iş ilişkisi tesisinde (yani bir müşterisiyle süreklilik arz eden sözleşme imzalandığında) tutar gözetmeksizin,

- ▶ İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı 185.000 TL veya üzerinde olduğunda,

- ▶ Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,

Müşterisinin kimliğini tespit etmek zorundadır.

Kimlik

Tespiti

Gerçek Kişilerde Kimlik Tespiti Nasıl Yapılır ?

Gerçek kişilerin kimlik tespitinde Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport ile Türk uyruklu olmayanlar için pasaport veya ikamet belgesinin fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır.

Alınan fotokopi veya ekran görüntüsünde asgai olarak; müşterinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarası, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, Türk uyruklu olmayanlar için doğum yeri bilgisinin olması zorunludur.

Ayrıca müşterinin adresi ile iş ve mesleğine ilişkin bilgiler alınır. Bu bilgilerin herhangi bir belge ile doğrulanması gerekmez, müşterinin beyanı üzerine fatura veya kimlik belgesi üzerine yazılmış olması yeterlidir.

Ayrıca müşterinin, fatura veya kimlik belgesi üzerine **imzasının** alınması gerekir.

Kimlik

Tespiti

Şirketlerin Kimlik Tespiti Nasıl Yapılır ?

Şirketlerin kimlik tespitinde; tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası alınır.

Tüzel kişiliğin unvanı, ticaret sicil numarası, faaliyet konusu ve adresinin teyidi ticaret siciline tescile dair belgeler; vergi kimlik numarasının teyidi ise Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler üzerinden yapılır.

Ayrıca tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin kimlik tespiti, gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne göre yapılır.

Kimlik Bilgilerinin Alınması ve Saklanması

Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere, teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

Ticaret Siciline Kayıtlı Tüzel Kişiler Dışındakilerde Kimlik Tespiti Nasıl Yapılır?

Şirketler dışındaki tüzel kişilerde kimlik tespiti nasıl yapılacağı konusunda Tedbirler Yönetmeliğine bakınız veya MASAK Başkanlığının internet sitesini ziyaret ediniz.

Gerçek Faydalanıcının Tanınması Yükümlülüğü

25%

Yükümlüler, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisi tesisinde, gerçek faydalanıcının tespitine yönelik olarak tüzel kişiliğin yüzde yirmi beşi aşan hisseye sahip gerçek veya tüzel kişi ortaklarının kimliğini tespit eder.

Bu şekilde gerçek faydalanıcının tespit edilemediği durumlarda, ticaret sicilinde kayıtlı en üst düzey icra yetkisine sahip gerçek kişi ya da kişiler üst düzey yönetici sıfatıyla gerçek faydalanıcı kabul edilir.

Gerçek faydalanıcının kimlik bilgileri alınır ve bu bilgilerin teyidi için gerekli tedbirler uygulanır. Bu kapsamda, kimlik bilgilerinin içeren noter onaylı imza sirküleri kullanılabilir.

Kimlik Tespitine Uymamanın

Cezası Ne Kadar?

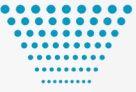

- ▶ Kimlik tespiti yükümlülüğüne uyulmadığının tespit edilmesi halinde, **her bir ihlal için** o yıl belirlenen idari para cezası uygulanmaktadır. İdari para cezaları açısından öncelikle 5549 sayılı Kanun, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uygulanmaktadır.

Yıllar itibarıyla uygulanan para cezaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YÜKÜMLÜLÜK	YILLARA GÖRE UYGULANMASI GEREKEN İPC TUTARLARI (TL)				
	2021	2022	2023	2024	2025
Müşterinin Tanınması	32.733	44.582	99.386	157.487	226.671
Ceza Üst Limitleri	4.364.400	5.944.312	13.251.654	20.998.570	30.223.241

Şüpheli İşlem Bildirimi

Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından tutar gözetilmeksizin MASAK'a bildirilmesi gerekmektedir.

Şüpheli İşlem Bildirimi Nasıl Yapılır?

Yükümlüler şüpheli bir işlemle karşılaştıklarında işlem hakkında gerekiyorsa yetki ve imkânları ölçüsünde araştırma yaparak edinilen bilgi ve bulguları göz önüne alıp Şüpheli İşlem Bildirim Formu doldurmak suretiyle şüpheli işlem bildiriminde bulunurlar.

Ayrıca MASAK Online sistemi kullanılarak da şüpheli işlem bildiriminde bulunulması mümkündür.

Şüpheli İşlemlerin Gizliliği

Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bulunulduğuna veya bildiriminde bulunulacağına dair, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanlarına ve yargılama sırasında mahkemelere verilen bilgiler dışında, işleme taraf olanlar dâhil olmak üzere hiç kimseye bilgi veremezler. Şüpheli işlem bildirimini yükümlülüğünü yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler, bunların uyum görevlileri, yükümlülerin kanuni temsilcisi, yöneticisi ve çalışanları hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamaz.

Şüpheli İşlem Bildirimi Yükümlülüğüne Uymamanın Cezası Ne Kadar?

Şüpheli işlem bildirimini yükümlülüğüne uyulmadığının tespit edilmesi halinde, **her bir ihlal için** o yıl belirlenen idari para cezası uygulanmaktadır. Yıllar itibarıyla uygulanan para cezaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YÜKÜMLÜLÜK	YILLARA GÖRE UYGULANMASI GEREKEN İPC TUTARLARI (TL)				
	2021	2022	2023	2024	2025
Şüpheli İşlem Bildirimi	54.555	74.303	165.643	262.477	377.783
Ceza Üst Limitleri	4.364.400	5.944.312	13.251.654	20.998.570	30.223.241

Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğü

Yükümlülüler, bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren **sekiz yıl** süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekte yükümlüdür.

Bu yükümlüğü ihlâl eden kimse **bir yıldan üç yıla kadar** hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır

Bilgi ve Belge Verme

Gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

Bu yükümlüğü ihlâl eden kimse **bir yıldan üç yıla kadar** hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

